Fraška o kádi (Francie, 15. století)
Překlad Pavel Drábek (2004)
s přihlédnutím k pracovní verzi Petra Christova

Jaquinot. Sám satanáš mně namluvil,
abych se oženil, povídám,
samá smršť a uragán
samá bolest, trápení:
moje žena je bez ustání
jak fúrie a tchýně má
ta jí vždy za pravdu dá.
Nemám klidu ani chvíli,
trápí mě a tejrají.
Hrubý rány zakouší má hlava –
jedna křičí, druhá nadává,
jedna kleje, druhá hromuje,
ať je tejden nebo neděle.
Nemám kouska radosti,
jsem sklíčenej ze žalosti
Žádnej prospěch z toho nemám.
Jakože mě stvořil Pánbu sám,
jsem přece pánem ve svým domě.
Nebo snad ne?
Žena. Hrome, co to zas je?
Mlčte, dělejte, co říkám.
Matka. Co zas má?
Žena Co? Jak to vědět mám?
Ten má pořád přece dělat
a myslet na to, jakou třeba
v domácnosti práci konat.
Matka. Hrome, ten nemá co hloubat
nad takovejma věcma, inu,
ten má poslouchat svou ženu,
jak náleží řádnýmu muži.
Když vám jednu přišije,
víte aspoň zač.
Jaquinot. No, no, mordyjé,
to nestrpím, co živ budu.
Matka. Že ne? A proč, při Bohu,
myslíte, že když vás znovu
a zas kárá a hubuje,
že neprávem? Mordyjé,
to je projev lásky.
Jaquinot. Mluvíte krásně, drahá máti.
Je to ale všechno jinak,
hrubě jste to překroutila.
Co vy na to? – Teď se uvidí.
Matka. Já na to, prosím: každý ví,
že se to teď neděje prvně.
Co na to vy, drahý Jene?
Jaquinot. Jene! Svatej Pavle, co to znamená?
To jste mi dala! Býval jsem pán,
a teď mi říká jenom Jene.
Že Jaquinot mé pravé jméno je,
to nevíte?
Matka. Drahý milý, ne,
po svatbě jste jenom Jen.
Jaquinot. Můj Bože, o to víc jsem pohaněn!
Matka. Jaquinot, můj drahý vězte,
že tím jako muž povýšen jste.
Jaquinot. Povýšen? Já? Svatej Jiříku,
ať hned hrdlem propadnu!
Povýšen? Já? Nebeská panno!
Žena. Má činit, co od ženy kázáno,
to jest, co vám přikazuje.
Jaquinot. Ha! Svatej Jene! Přikazuje
mi věcí věčně přehršel!
Matka. Abyste na ně lépe vzpomněl,
hodilo by se vám soupis mít
a na takový bilet poznačit
vše, co přikáže vám žena.
Jaquinot. S tím nic nenadělám, leda
snad abych se dal do psaní.
Žena. A pište, ať je to ke čtení:
Předně, že mě poslechnete
a nikdy neuposlechnete
neudělat, co vás žádám.
Jaquinot. Šmarjá, jak to chápat mám,
dyk to nemá hlavu patu.
Žena. A napište tam bez cirátů:
že mne k hněvu nepohnete,
leč první vždy vzhůru budete
vykonat své povinnosti.
Jaquinot. Pro Kristovy svatý kosti!
Tento punkt mě nevyhovuje.
První vzhůru! K čemu to asi je?
Žena. Nahřát mi u ohně košili.
Jaquinot. Co je to podle vás za zvyky?
Žena. Je to zvyk, jak se sluší.
Napište si to, drahý muži.
Matka. Pište!
Žena. Honem, Jaquinot!
Jaquinot. Zatím jsem napsal jen jedno slovo:
honíte mě jak nelidi!
Matka. Když se v noci děcko vzbudí,
ať už kde libo budete,
vždycky se postarat musíte.
Budete ho kolébati,

omejvat, chovat a vůbec dbáti
o světnici – třeba v půlnoc.
Jaquinot. Je toho na mě nějak moc
a libě se mně to nejeví.
Žena. Pište!
Jaquinot. Při mým svědomí,
mám tu toho až po okraj.
Co mi kážete psát dál?
Žena. Tak do toho, sic bude vejprask.
Jaquinot. Anebo to bude jinak.
Matka. Dále, Jaquinot, musíte
chléb zadělávat, péct a prát.
Žena. Prosívat mouku, umejvat, máchat.
Matka. Zajít, dojít, doběhnout, cválat,
povinností mít jak čert.
Žena. Chleba hníst a zatápět.
Matka. Odvézt obilí do mlýna.
Žena. Ustýlat postele hned zrána,
pod trestem velikého bití.
Matka. Dál hrnce na plotnu staviti
a kuchyni mít spořádanou.
Jaquinot. Jestli mám mít tohle napsáno,
musíte říkat slovo od slova.
Matka. Pište, Jaquinot, tak znova:
Chléb zadělávat.
Žena. Péct.
Matka. Prát.
Žena. Prosívat mouku.
Matka. Umejvat.
Žena. Máchat.
Jaquinot. Umejvat co?
Matka. Mísy a hrnce.
Jaquinot. Poslyšte, pomalu, nespěchejte:
Mísy a hrnce.
Žena. A talíře!
Jaquinot. Pro krev boží, už vidím, že
tohle nikdy nezapamatuju si.
Žena. Jen pište a pak vzpomenete si.
Tak poslouchejte, co vám pravím.
Jaquinot. Dobře: prát.
Žena. Plíny špinavý
od našeho děcka v řece.
Jaquinot. Vem mě ďas! Takovýdle věci
a řeči, to je hanebné!
Žena. Pište, pište, hej, křupane.
Copak, vás to zahanbuje?
Jaquinot. Józefe, z toho nic nebude.
A vůbec lžete, smím-li hádat.
Žena. Vidím, že vás musím kárat:
jak nezralý žito vás zmlátím!
Jaquinot. Běda! Nechci dál špekulovati:
Bude to tam, už netřeba říct.
Žena. Nestačí ale: k tomu navíc,
musíte vždy v domě uklidit.
A teď mně pomozte vykroutit
prádlo tuhle v kádi,
a ať to lítá.
Pište!
Jaquinot. Je to tam, hleďte!
Matka. A taky se opovažte
někdy tomu listu vzepřít.
Jaquinot. Uvidíme, co z toho budete mít
za dvě neděle či měsíc.
Žena. Denně šestkrát nebo i víc
si musím tohle vyslechnout!
Jaquinot. Nic takovýho, při spasiteli!
Šestkrát nebo víc! Svatej Jiří!
Šestkrát nebo víc! Kdyby dvakrát!
Pro rány boží, nic takovýho!
Žena. Hleďme, jak je lotr zlostný!
Za nic nestojí ten hlupec.
Jaquinot. Bože, jakej já jsem tupec,
že se nechám takhle smejkat.
Na světě není člověka,
co by se takhle nechal zmoci!
A proč já? Ve dne v noci
musím dělat, co mi kážou.
Matka. Všechno bude, jak mě těší.
Rychle, ještě podepište.
Jaquinot. Tak, tady. Jen se podívejte.
Radím, abyste si ho hlídali.
I kdyby mě věšeli
od této chvíle přísahám,
neudělám víc, než mám
zde na lístku napsané.
Matka. A hleďte dělat, co tam je.
Žena. Běžte, poroučím vás Bohu.
Mluvíc na Jaquinota.
Tu máte, chytněte to, při Bohu,
a trochu sebou hejbněte
a prádlo se mnou vyždímejte.
Toť jeden z punktů na biletě.
Jaquinot. Neslyším, co si přejete.
Co mi to vlastně přikazuješ?
Žena. Koho to tu oblbuješ?
Mluvím o prádle, ty skřete.
Jaquinot. To ale nemám na biletě.

Žena. Ale máš.
Jaquinot. Můj bože, nemám.
Žena. Nemáš? A co tohle, povídám?
Jen se dívej! Sper tě ďas!
Jaquinot. Hola, hola! Už to vidím!
Je to tak, máte pravdu.
Příště už to vědět budu.
Žena. Vemte ten cíp; táhněte silně.
Jaquinot. Šmarjá, to prádlo je v samý špíně,
páchne to jak ztuchlý lože.
Žena. Leda vejkal ve vaší hubě.
Jen pěkně se mnou, povídám.
Jaquinot. Samý sračky, přísahám.
To je žalostná domácnost.
Žena. Já vám to všechno hodím na nos
a nemyslím to vůbec z žertu.
Jaquinot. Nedělejte to, ne, k čertu!
Žena. Jen přivoňte si, pane frajer!
Jaquinot. Paní, arcičert vás sper!
Zamazala jste mi šaty!
Žena. Na mě výmluvy neplatí –
teď jen třeba dělat práci.
Tu máte! Hrom ať vás srazí
a mor vás hryže pod krkem!
Spadne do bečky.
Ó můj Bože, vyslyš mě!
Smiluj se nad mou bědnou duší!
Pomoz mi se dostat ven,
nebo samou hanbou zemřu.
Jaquinot, zachraňte svou ženu,
a ven ji odsud vytáhněte.
Jaquinot. To ale nemám na biletě.
Žena. Ten sud mě tolik svírá!
Ach, snad neumírám!
Srdce mně to sžírá!
Ó můj bože, kéž jsem venku v tu ránu.
Jaquinot. Ó ty stará šmíro,
ty jedna vožralo,
votoč se tou svou dírou
hezky na druhou stranu.
Žena. Zachraňte mě, muži milý,
sic omdlím, zemřu v tu chvíli.
Jen trošku rukou nakloňte se.
Jaquinot. To ale není na soupise.
Ať se propadne do pekla!
Žena. Ach žel! Neslyší, co jsem řekla,
teď mě čeká už jen smrt.
Jaquinot čte soupis.
Jaquinot. Chléb zadělávat, péct a prát,
prosívat mouku, umejvat, máchat.
Žena. Krev mi začíná tuhnout snad!
Každou chvíli musím zemřít.
Jaquinot. Líbat, objímat a řádně smejčit.
Žena. Spaste mě, zbývá mi chvíle malá!
Jaquinot. Dojít, dojet, doběhnout, cválat.
Žena. Nový den není mi uvidět!
Jaquinot. Chleba hníst a zatápět.
Žena. No tak! Ruku! Udeřila má hodina.
Jaquinot. Odvézt obilí do mlýna.
Žena. Jste horší než fena zháraná!
Jaquinot. Ustýlat postele hned zrána.
Žena. Ó! Vy se tím míníte baviti?
Jaquinot. Hrnce na plotnu staviti.
Žena. Ach! Kde je máti Jaquette? Mámo!
Jaquinot. A kuchyni mít spořádanou.
Žena. Zajděte mi pro faráře!
Jaquinot. Prošel jsem, co mám na papíře,
a přísahám, při všem na světě,
že to není na biletě.
Žena. A proč to tam není napsaný?
Jaquinot. Poněvadž jste to tam nedaly.
Zachraňte se jak vám libo,
jde-li o mě, zemřete.
Žena. Přesto se aspoň podívat zajděte,
venku snad někdo najde se.
Jaquinot. To ale namám na soupise.
Žena. No tak, ruku, příteli milý,
ven vytáhnout se nemám síly.
Jaquinot. Příteli? Snad: arcinepříteli!
Kéž je mrtvá v tu chvíli.
Matka. Ola! Ola!
Jaquinot. Kdo to buší na dveře?
Matka. Vaši staří známí, sapristi.
Přišla jsem tu zjistit,
co nového se u vás děje.
Jaquinot. Výborně, má žena už mrtvá je.
Mé přání se mi splnilo
a velmi mě to obohatilo.
Matka. A má dcera – zahynula?
Jaquinot. Tuhle v škopku utonula.
Matka. Odporný vrahu, co to pravíš?
Jaquinot. Prosím Boha, jenž je v ráji,
a svatého Denise z Francie,
ať jí ďábel těřich rozšije,
než vypustí duši zcela.
Matka. Ó žel! Má dcera jest zesnulá!

Jaquinot. Ždímala a pak se naklonila,
uklouzla jí náhle ruka
a po zadku tam spadla hned.
Žena. Matko, jsem mrtva, jen hleď,
když dceři nepřijdete ku pomoci!
Matka. Udělám, co budu moci.
Jaquinot, ruku mi prosím dejte.
Jaquinot. To ale nemám na biletě.
Matka. Tak to se velmi pletete.
Žena. Běda, pomozte!
Matka. Grobiáne,
necháte ji zhynout tam?
Jaquinot. Ona tam zemře, povídám,
podomka jí nechci dělat jistě.
Žena. Pomozte.
Jaquinot. Nemám to na listě;
najít to ne a nemůžu.
Matka. Hej, Jaquinot, dost už snů,
pomoz mi vytáhnout svou ženu.
Jaquinot. To nikdy, při mým rozumu,
jestli mi nejdřív neslíbí,
že od této chvíle navěky
tu pánem domu jen já budu.
Žena. Jestli mě vytáhnete ze sudu,
slíbím to ze srdce ráda.
Jaquinot. A navíc budete…
Žena. …se o dům starat
a o nic už vás nežádat,
ani vám nic nekázat,
nebude-li to zcela nutné.
Jaquinot. Je-li to tak, ji vytáhnu ven,
ale, u všech svatých na světě,
dodržet svůj slib musíte
a všechno, co jste řekla tu.
Žena. Nikdy se tomu nevzepřu.
Můj drahý, to vám přísahám.
Jaquinot. Od této chvíle budu pán,
když to žena slibuje.
Matka. Když v domě svár panuje,
nic nemůže prospívat.
Jaquinot. Chci tu také ukázat,
že když žena udělá
pacholka ze svého manžela,
je to hlupák nevědomý.
Žena. Všechno se pěkně vymstilo mi,
jak tu všichni viděli.
Ale odteď s velkou pílí
celou domácnost spravovat budu
a pánovi budu dělat sluhu,
jak právem také přísluší.
Jaquinot. Budu rád, když to tak vydrží,
neb bez starostí budu žít.
Žena. Dodržím vše, jak to má být,
slibuju vše, dejte na mě,
budete pán ve svém domě –
a teď už tomu rozumím.
Jaquinot. A tím to také zakončím,
dál pobavit vás jak nemaje.
Radím, vzpomeňte jinotaje:
zde nevyřknutelným bláznovstvím
jsem smysl postavil na hlavu;
leč pomluvám činím nápravu
a hle, jak ženě své oplácím,
když myslela, že figlem svým
si mě zcela zotročí.
Adié a tím to končí.

Tím končí Fraška o kádi.